

71
А 43
37

До 10-річчя
Рівненського державного
гуманітарного університету

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Альманах наукового товариства "Афіна"
кафедри культурології

Матеріали IV Всеукраїнської
науково-практичної конференції

"КУЛЬТУРА ХХІ СТОЛІТТЯ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ"

12-13 листопада 2008 року

Випуск 7

Том I

41
А 43
34
ББК 71.0
А 43
УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства "Афіна" кафедри культурології: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції **"КУЛЬТУРА ХХІ СТОЛІТТЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ"**: У 2-х т. – Випуск 7. – Рівне: РДГУ, 2009. – Т.1. – 159 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. - кандидат педагогічних наук, професор, зав. кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Редакційна колегія:

Афанасьєв Ю.Л. - доктор філософських наук, професор ДАККіМ (Київ)
Баканурський А.Г. - доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного політехнічного університету
Воробйов А.М. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Граб О.В. - кандидат мистецтвознавства, доцент РДГУ
Дем'янчук О.Н. - доктор педагогічних наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Жилук С.І. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Коваль Г.П. - доктор педагогічних наук, професор РДГУ
Кралуцький П.М. - доктор філософських наук, професор НУ "Острозька академія"
Круль П.Ф. - доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника
Кушнарєнко Н.М. - доктор педагогічних наук, професор ХДАК
Поніманська Т.І. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ
Постоловський Р.М. - кандидат історичних наук, професор РДГУ
Стоколос Н.Г. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Троян С.С. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Швецова-Водка Г.М. - доктор історичних наук, професор РДГУ
Яремко-Супрун Н.О. - доктор мистецтвознавства, професор РДГУ

Рецензенти:

Арцишевський Р.А. - доктор філософських наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки
Брилін Б.А. - доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Науковий редактор – проф. Виткалов В.Г.
Упорядники випуску – проф. Виткалов В.Г., доц. Граб О.В.

ISBN 978-966-8424-77-9

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несуть автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 5 від 26.12.2008 р.)

© Рівненський державний гуманітарний університет. 2009

Грипич С.Н. – директор наукової
бібліотеки РДГУ;

Семенюк Г.П. - заступник директора
наукової бібліотеки РДГУ

Бібліотека ВНЗ в умовах реалізації Болонської декларації (за результатами соціологічного маркетингового дослідження)

Приєднання України до Болонської декларації потребує глибокого реформування вищої освіти, досягнення європейського рівня її якості. Входження національної вищої школи у європейський науково-освітній простір є складним завданням не тільки для ВНЗ, але й їх бібліотек, оскільки вони функціонують в єдиному інформаційному просторі і мають одне стратегічне завдання – забезпечити підготовку спеціалістів, що відповідають сучасним вимогам.

Чи можуть сьогодні бібліотеки ВНЗ стати інформаційною основою науково-освітнього процесу з урахуванням вимог Болонської декларації? Чи готові вони дати студенту, викладачу, науковому працівнику якомога більший і повний доступ до вітчизняних і світових інформаційних ресурсів? Чи навчити користуватися цими ресурсами? Чи відповідає стан документно-ресурсної бази інформаційним запитам користувачів? Відповіді на ці питання дають не тільки традиційні статистичні методи вивчення діяльності бібліотек ВНЗ, але й результати проведення соціологічних маркетингових досліджень.

Вивчення сучасного стану бібліотечно-інформаційних послуг, розширення уявлень про соціальний та професійний портрет читачів, удосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування є предметом широкого розгляду в науковій бібліотеці Рівненського державного гуманітарного університету. Які вони студенти та викладачі – читачі нашої бібліотеки? Якою є залежність між цілеспрямованістю читачьких вимог та пропонованим асортиментом бібліотечних ресурсів і послуг, а також рівнем їх використання? Відповіді на ці та інші питання дало соціологічне маркетингове дослідження „Наукова бібліотека РДГУ очима своїх користувачів”, яке університетська бібліотека провела спільно з інститутом соціальних досліджень РДГУ методом письмового анкетування (в напівзакритій формі). У складі респондентів представлені студенти усіх факультетів та курсів університету переважно денної форми навчання.

Певний інтерес викликали думки студентів, оскільки вони відобразили визначення ролі і місця наукової бібліотеки в навчально-виховному і науковому процесах університету відповідно до вимог Болонської декларації. Аналіз результатів дослідження довів, що система сучасних інформаційно-бібліотечних ресурсів та послуг наукової бібліотеки РДГУ відповідає потребам читачів. Студенти, що часто відвідують бібліотеку, краще обізнані з інформаційними ресурсами та спектром пропонованих послуг. Зокрема, 68,6% респондентів відповіли, що відвідують читальні зали бібліотеки щодня, майже щодня, або хоча б раз на тиждень, аналогічно абонементи бібліотеки відвідують 62% опитаних. І це при тому, що сучасна студентська молодь використовує мережу Інтернет. За результатами дослідження часто використовують глобальну світову мережу 30,6% респондентів, не дуже часто – 50,6%, дуже

рідко – 1,92% і зовсім не використовують – 13,4%. Крім цього, було отримано й наступні дані: вдома глобальною мережею користуються 20,8% респондентів, в Інтернет-клубі – 50,9%, університеті – 21,2%.

Реформування вищої освіти України в світлі Болонських ініціатив, зокрема, введення кредитно-модульної системи в організацію навчального процесу передбачає, з однієї сторони, підвищення рівня якості інформаційного забезпечення навчального процесу, а з другої, – активізацію самостійної роботи студентів, ефективність якої безпосередньо залежить від діяльності бібліотеки ВНЗ. Тому, у відповідь на питання дослідження: „Якою є роль університетської бібліотеки у навчанні студентів?” отримано такі відповіді: „Основною” вона є для 40% респондентів, „великою” – для 47,8%. Одну із причин позитивних відповідей студентів наукова бібліотека вбачає у добре сформованих ресурсах та сервісних послугах. Про це свідчать наступні результати. Так, на питання „Чи задовольняють читачів фонди університетської бібліотеки?” – ми отримали такий результат:

№	Галузь знання	задовольняють та майже задовольняють
1.	Суспільно-політична література	75,3%
2.	Психолого-педагогічна	79,0%
3.	Природнича	61,5%
4.	Технічна	64,1%
5.	Літературознавство	65,1%
6.	Мовознавство	72,0%
7.	Мистецтво	58,8%
8.	Спорт	40,4%
9.	Сільськогосподарська література	46,6%
10.	Бібліотекознавство, бібліографія, інформаційно-довідкова література	63,7%
11.	Художня література	64,0%

Всебічному розвитку особистості сприяє не тільки суто навчальний процес, але й художня література та мистецтво. Останнім часом у суспільстві помічена тенденція падіння інтересу до читання художньої літератури. В якій мірі це проявляється? Що насправді любить читати сучасна молодь, який попит на художню літературу, як комп'ютеризація суспільства впливає на читацький портрет студента? Запитавши про це в анкеті ми отримали такі відповіді. Студенти підтвердили, що люблять читати художню літературу. Це відзначили 86,5% респондентів, а 7,7% опитаних не виявляють до цього бажання. На запитання „яку саме?” – 39,2% відзначили історичні твори, 36,8% – романи про кохання; поезією захоплюються 33,7% респондентів; фантастику читають 14,7% студентів, детективи – 9,6%; сучасну українську літературу у своїх уподобаннях відзначили 3,8% респондентів, а 1,9% учасників дослідження віддають перевагу класиці і лише 1,2% відповідей припадає на читання пригодницьких, релігійних, психолого-соціальних творів.

Активному використанню фондів бібліотеки, їх наближенню до читача сприяє довідково-пошуковий апарат. „Дуже часто” до нього звертаються 9,6% респондентів, „часто” – 77,9%. А чи потрібна при цьому студентам допомога бібліографа? „Завжди потрібна” вона для 7,7% опитаних, „часто потрібна” – для 26,9%, не завжди потребують такої допомоги 51,9% респондентів. Із отриманих відповідей логічно виникає питання: „В якій мірі наші студенти володіють інформаційною культурою?” „Чи допомогли студентам заняття з основ бібліотечно-бібліографічних знань та інформаційної культури?”, проведених за проектом спеціально створеної програми, яку розробила університетська бібліотека для надання можливості студентам самостійного пошуку інформації з каталогів, картотек, баз даних, бібліографічних посібників, довідково-енциклопедичних видань. У відповідь на ці питання отримали результат: „допомогли” – 79% і „зовсім не допомогли” лише 4,5% респондентам.

Сучасна бібліотека ВНЗ не може обмежуватися тільки функціями надання читачам бібліотечних фондів. Сьогодні вона – провідник нових інформаційних технологій, які активно використовуються в

наданні максимально повної інформаційної підтримки різноманітним категоріям читачів, тим самим сприяючи підвищенню якості освіти в університеті.

Наукова бібліотека РДГУ, виступаючи ключовою ланкою в інформаційному забезпеченні навчального процесу, велику увагу приділяє сучасним формам збирання та надання інформації, поетапному створенню електронного каталогу. Саме електронна бібліотека стає частиною інфраструктури інформаційно-освітнього середовища університету і в перспективі може стати основним її елементом, забезпечуючим навчальний процес. Сьогодні в науковій бібліотеці РДГУ є електронний каталог із різнобічними пошуковими можливостями, актуальні бази даних, зокрема: „Наукові праці викладачів РДГУ”, „Періодичні видання, які надходять до наукової бібліотеки РДГУ” та ін. Широком попитом користується повнотекстова база даних законодавчих та нормативно-правових документів України комп’ютерної програмної системи „Консультант”. Бібліотеку підключено до мережі Інтернет. Проте, студенти хочуть, щоб університетська бібліотека мала більше можливостей у наданні послуг читачам саме з використанням комп’ютерних мереж і технологій. Про це свідчать і результати моніторингу. Так, зокрема, у відповідь на питання: „Які, на думку студентів, комп’ютерні технології бібліотеці потрібні в першу чергу?” – на перше місце вийшла пропозиція встановити додатково в читальних залах комп’ютери з виходом до Інтернету. Про це мріють 85,2% опитаних; по-друге: за створення і функціонування окремого Web-сайту наукової бібліотеки РДГУ висловились 47,2% респондентів і по – третє: на необхідність створення локальної комп’ютерної мережі між абонементами, читальними залами бібліотеки та структурними підрозділами університету вказали 44,7% студентів-учасників моніторингового дослідження. І, загалом, серед пропозицій і побажань щодо подальшого удосконалення роботи університетської бібліотеки саме за розширення і удосконалення комп’ютерних мереж і технологій висловились 57,6% респондентів.

Отже, в результаті проведеного соціологічного маркетингового дослідження одержана важлива інформація, що виявила високий рівень зацікавленості читачів-студентів в удосконаленні роботи бібліотеки. Дана об’єктивна оцінка її діяльності, виявлені потреби читачів у використанні новітніх технологій та необхідності розширення автоматизованих бібліотечних послуг.

Джерельні приписи

1. **Вербець В.В.** Методологія та методика соціологічних досліджень: Метод. посібник / В.В. Вербець. – Рівне: РДГУ, 2006. – 207 с.
2. **Коваль Т.** Маркетингові дослідження в бібліотечному середовищі / Т.Коваль // Бібліотечний форум України, 2008. – №2. – С. 2-7. – (Наукова і науково-дослідна діяльність бібліотек).
3. **Николаенко Н.** Вузовские библиотеки в условиях реформирования высшего образования / Н.Николаенко, В.Сосипатрова // Бібліотечний форум України. – 2008. – №3. – С. 28-32. – (Мережа бібліотек).
4. **Романов П.С.** Оценка эффективности работы библиотеки методом анализа пакета данных / П.С. Романов // Научные и технические библиотеки, 2008. – №8. – С. 95-101.
5. **Ульева Л.** Знать, чтобы действовать (Социологические исследования как инструмент для выявления перспективных направлений развития библиотеки) / Л.Ульева // Библиотека, 2008. – №9. – С. 51-56.

ЗМІСТ І ТОМУ

Постоловський Р.М. Наукова діяльність як важливий чинник функціонування вищої школи 3

Виткалов В.Г., Граб О.В. Культура як предмет наукового дослідження 6

Розділ І.

Культурна динаміка України в контексті глобалізаційних проблем 12

Петрушкевич М.С. До проблеми зміни парадигм осмислення суті сучасної людини 12

Козловець М.А. Національна ідентичність у контексті мультикультуралізму 15

Моргул О.А. Соціокультурні підходи до трансформаційних процесів в українському суспільстві 19

Веденєв В.О. Політико-культурні засади еволюції вітчизняного соціуму 24

Микольченко В.С. Громадянська культура молоді в системі суспільних змін 27

Коротич А.А. Освіта та культура як чинники розвитку людського потенціалу 29

Генега І.М. Проблеми формування політичної культури молоді 31

Возна Т.О. Поглиблення рівня політичної культури молоді у процесі вивчення

державно-управлінських дисциплін у вищому навчальному закладі 35

Штука І.А. Еволюція політичної свідомості особи в добу глобалізації 37

Глодя К.В. Чинник політичного лідерства та технології його формування в умовах кризи 40

Степчук Н.В. Дослідження культури як системи ціннісних орієнтацій молоді 45

Васильчук О.А. Проблеми культури в спадщині Х.Ортега-і-Гассет, М.Данилевського,

П.Сорокіна та їх осмислення студентами-культурологами 47

Моніч Л.Р. Висвітлення культурного розвитку у творчій спадщині Максиміліана Волошина 49

Граб О.В., Міщук М.М. Теоретико-методологічні аспекти дослідження феномена

культури у науковій практиці 52

Дубовик Н.П. Роль гри у теоретичному обґрунтуванні сучасного мистецтва 58

Кучеренко С.В. Українознавство як методологія вивчення культурного процесу 60

Титечко О.М. Тенденції розвитку української культури (за матеріалами періодики) 64

Забута Т.В. Знаково-символічна система у контексті організаційної культури 67

Забута Н.В. Суб'єктивні фактори плинності кадрів молодих фахівців у сфері

малого і середнього бізнесу 72

Кучина Н.І. Корпоративна культура кампаній невиробничої сфери як чинник

ефективності їх діяльності 76

Розділ ІІ.

Освіта і виховання як основа розвитку культури ХХІ століття 83

Микольченко В.С., Форменко Н.П. Освіта України: сучасні тенденції 83

Ткаченко О.О. Освітня компонента як складова індексу людського розвитку 85

Яхимович Л.П. „Болонський” процес і його вплив на вищу освіту України 87

Чорний В.С. Реформування системи військової освіти в Україні на тлі „болонського” процесу 89

Ярко М.І. Українська музична освіта в умовах реалізації „болонської” декларації 92

Коваленко Т.В. Упровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу

у вищих навчальних закладах України 97

Мельничук С.Ю. Мотиваційні механізми навчання в сучасних соціально-економічних умовах 99

Яковенко Л.П. Творча самореалізація студентів-музикантів у процесі навчання 101

Радковська Л.М. Традиції православної музичної освіти як основа сьогодення 103

Сметана О.П. Інноваційні підходи у професійній підготовці співака естрадного жанру 107

Сергєєнко О.М. Роль інформаційних технологій у професійному становленні майбутніх

фахівців галузі культури та мистецтва 110

Посохова Л.В. Розвиток креативних здібностей студентів як елемент

системної самостійної роботи 115

Габачна І.В. Сучасні концепції управління маркетингом знань 117

<i>Жорняк Б.Є.</i> Навчально-пізнавальна діяльність молодших школярів на уроках музики	120
<i>Горобець Т.В., Шкоба В.А.</i> Музика в дошкільних закладах як проблема педагогіки	125
<i>Ткачук С.М.</i> Українська народна пісня як основа формування національної свідомості школярів на уроках музики	128
<i>Карпюк Р.П.</i> Загальні поняття фізичної культури та освіти майбутніх фахівців з адаптивного фізичного виховання	131
<i>Вітюк В.В.</i> Регресивна роль суржик у формуванні грамотності учнів основної школи	134
<i>Опришко А.О.</i> „Художня культура” в системі шкільних дисциплін	136
<i>Грипич С.Н., Семенюк Г.П.</i> Бібліотека ВНЗ в умовах реалізації Болонської декларації (за результатами соціологічного маркетингового дослідження)	139
<i>Ярошук В.П.</i> До проблем розробки стандартів соціальних послуг	141
<i>Грицак Т.І.</i> Підвищення кваліфікації працівників галузі культури: проблеми, перспективи розвитку	146
<i>Безкоровайна О.В.</i> Аналіз освітніх парадигм у контексті проблеми особистісного самоствердження в соціально-ціннісній діяльності	149
<i>Левенець М.В., Черуха А.А., Грицак Т.І.</i> Культурол©159 огічна освіта як складова загально-гуманітарної підготовки сучасної молоді	154

<i>Повідомлення про V Всеукраїнську науково-практичну конференцію „Українська культура в умовах глобалізаційних трансформацій”</i>	160
--	-----

ЗМІСТ II ТОМУ

Розділ III.

<i>Молодіжна культура в умовах суспільних трансформацій</i>	3
<i>Стефанюк С.К.</i> Самоорганізація сучасної молоді в етнокультурному просторі України	3
<i>Кучер Т.А.</i> Українська молодіжна культура в умовах глобалізації	6
<i>Зайцева Я.М.</i> Тенденції розвитку музики в молодіжних субкультурах	8
<i>Рогоза О.С.</i> Гітарне мистецтво в Україні у XXI столітті	11
<i>Зінов'єва Т.А.</i> Культурна роль графіті в інформаційному житті міста	13
<i>Шостак В.М.</i> Глобалізація і культурна самобутність України: дійсність, проблеми, перспективи	17
<i>Гرابська А.В.</i> Символи глобалізації в українському культурному просторі	21
<i>Прилипченко Н.С.</i> Міфологічне коріння татуювання та його відображення у сучасній масовій культурі	25
<i>Назаренко К.О.</i> Телевізійна реклама в Україні: різновиди розповсюдження і форми подання	27

Розділ IV.

<i>Теоретико-методологічні засади збереження народних традицій</i>	32
<i>Забута Б.І.</i> Історико-культурологічні джерела вітчизняного етноінструментознавства	32
<i>Трофимчук О.І.</i> Сучасні проблеми української народно-інструментальної музики як віддзеркалення минулого	35
<i>Ковальчук К.А.</i> Становлення та розвиток спеціальної художньої освіти на Волині (на прикладі класу бандури Волинського національного університету ім. Лесі Українки)	37
<i>Наумова А.М.</i> Стильові риси хорової творчості Олександра Некрасова (на мистецьких зразках циклу „Пісні з Волині”)	40
<i>Цейко Н.О.</i> Вокальна інтерпретація поезії Лесі Українки: історико-теоретичний аспект	45
<i>Животкова О.В.</i> Народні традиції як засіб формування національної свідомості молоді	48
<i>Блажкова Т.</i> Сучасний стан збереження народної художньої традиції Полісся	51
<i>Тимошевський В.І.</i> Графічне та декоративно-прикладне мистецтво Слобожанщини	53